

МОДЕРНІЗАЦІЯ УПРАВЛІННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИМ РОЗВИТКОМ РЕГІОНУ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

**МАТЕРІАЛИ МІЖНАРОДНОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ**

15-16 травня 2025 року
м. Чернівці (Україна) – м. Сучава (Румунія)

Міністерство освіти і науки України
Чернівецька обласна військова адміністрація
Чернівецька міська рада
Державний торговельно-економічний університет (м. Київ, Україна)
Чернівецький торговельно-економічний інститут ДТЕУ (м. Чернівці, Україна)
Ужгородський торговельно-економічний інститут ДТЕУ (м. Ужгород, Україна)
Університет ім. Штефана чел Маре (м. Сучава, Румунія)
Трансильванський університет (м. Брашов, Румунія)
Вища школа економіки та менеджменту (м. Братислава, Словаччина)
Університет ARTIFEX (м. Бухарест, Румунія)
Університет Траз-уш-Монтиш і Алту-Дору (м. Віла-Реал, Португалія)
Лодзинський університет (м. Лодзь, Польща)

МОДЕРНІЗАЦІЯ УПРАВЛІННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИМ РОЗВИТКОМ РЕГІОНУ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

***МАТЕРІАЛИ МІЖНАРОДНОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ***

**15-16 травня 2025 року
м. Чернівці (Україна) – м. Сучава (Румунія)**

Чернівці

Механізм

2025

УДК 332.146.2:338.24:339.924(063)

М 74

Модернізація управління соціально-економічним розвитком регіону в умовах євроінтеграції : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, м. Чернівці, 15-16 травня 2025 р. – Чернівці : Технодрук, 2024. – 340 с.

Модернізація управління соціально-економічним розвитком регіонів є надзвичайно актуальною в умовах євроінтеграції, оскільки потребує узгодження регіональної політики зі стандартами ЄС, впровадження інновацій та цифрових рішень. Це дозволяє підвищити ефективність розвитку, забезпечити прозорість управління і посилити конкурентоспроможність регіонів на європейському рівні.

У збірнику досліджено трансформацію менеджменту бізнес-процесів у соціально-економічному просторі регіону. Особливу увагу приділено питанням адаптації регіонального бізнесу до викликів у міжнародних економічних відносинах. Висвітлено аспекти фінансово-економічного й обліково-аналітичного забезпечення сталого розвитку регіону. Розглянуто особливості використання інструментів маркетингу в умовах євроінтеграції, стратегічні підходи й антиципативне управління розвитком сфери гостинності регіону та інноваційні бізнес-технології та транскордонна співпраця університетів у вдосконаленні економічної освіти.

Розраховано на науковців, фахівців, викладачів, аспірантів, здобувачів вищої освіти, які цікавляться зазначеними питаннями.

ISBN 978-617-8034-61-0

Роботи надруковано в авторській редакції.

Відповідальність за достовірність фактів, статистичної інформації, власних імен, цитат та інших відомостей, наданих у рукописах, несуть автори публікацій.

Підписано до друку 01.05.2025 р.

© ЧТЕІ ДТЕУ, 2025

© Технодрук, 2025

Микола Скрипник

РИНОК СТРАХОВИХ ПОСЛУГ УКРАЇНИ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ:	191
РЕГІОНАЛЬНИЙ АСПЕКТ	1

Микола Скрипник, Богдан Кочерган

УХИЛЕННЯ ВІД СПЛАТИ ПОДАТКІВ: ЗАГАЛЬНОДЕРЖАВНИЙ ТА	196
РЕГІОНАЛЬНИЙ АСПЕКТ	1

Олексій Малярчук

БЮДЖЕТНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИМ РОЗВИТКОМ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД У ВОЄННИЙ ТА ПОСТВОЄННИЙ ПЕРІОДИ	200
	1

Сергій Рилєєв, Ірина Дрінь

МЕТОДИКА DEA-АНАЛІЗУ В СИСТЕМІ ОЦІНКИ ЕФЕКТИВНОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ РЕГІОНАЛЬНОЇ ТУРИСТИЧНОЇ СФЕРИ	206
	1

Тетяна Зубко

МЕТОДИ УПРАВЛІННЯ КОРПОРАТИВНИМИ ФІНАНСАМИ	1 210
--	-------

Сергій Рилєєв, Анна Кунічак

ОСНОВИ ОБЛІКУ КОНТРОЛЬОВАНИХ ОПЕРАЦІЙ	1 213
---------------------------------------	-------

Ірина Лошенко

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ МАРКЕТИНГОВИХ СТРАТЕГІЙ В УМОВАХ КРИЗИ	217
	1

*СЕКЦІЯ IV. ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ
ІНСТРУМЕНТІВ МАРКЕТИНГУ В УМОВАХ
ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ*

Тетяна Жолуденко

ІННОВАЦІЙНИЙ МАРКЕТИНГ У ФАРМАЦЕВТИЧНІЙ ГАЛУЗІ ЯК ІНСТРУМЕНТ АДАПТАЦІЇ ДО УМОВ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ	220
	1

Неля Микитенко, Катерина Лисенко

ЗАСТОСУВАННЯ ІНСТРУМЕНТІВ МАРКЕТИНГУ В КАТЕГОРІЙНОМУ МЕНЕДЖМЕНТІ	224
	1

Olena Honcharenko, Dmytro Vakulenko

SOCIAL NETWORKS IN PROMOTING TOURIST DESTINATIONS	1 227
---	-------

Микола Скрипник, к.е.н., ст. викладач,
Богдан Кочерган, студент,
Чернівецький торговельно-економічний інститут ДТЕУ,
м. Чернівці

УХИЛЕННЯ ВІД СПЛАТИ ПОДАТКІВ: ЗАГАЛЬНОДЕРЖАВНИЙ ТА РЕГІОНАЛЬНИЙ АСПЕКТ

Проблема ухилення від сплати податків залишається однією з найгостріших для економіки України, особливо в умовах євроінтеграційних процесів та необхідності забезпечення сталого соціально-економічного розвитку регіонів. Тіньова економіка та податкові правопорушення суттєво зменшують надходження до бюджетів усіх рівнів, що негативно впливає на фінансування соціальних програм та інфраструктурних проєктів як на загальнодержавному, так і на регіональному рівнях.

За даними Міністерства економіки України, рівень тіньової економіки в країні протягом останніх років демонструє негативну динаміку. Якщо на початку 2010-х років цей показник становив близько 36% від офіційного ВВП, то до 2019 року він знизився до 27%. Однак, починаючи з 2020 року, спостерігається зростання рівня тінізації – до 32% у 2021 році, а станом на середину 2023 року, за оцінками міністерки економіки Юлії Свириденко, цей показник сягнув приблизно 40% [1]. Така ситуація створює нерівномірне податкове навантаження та викривлює конкурентне середовище як на загальнодержавному, так і на регіональному рівнях.

Метою дослідження є аналіз сучасних схем ухилення від оподаткування в Україні, оцінка їх впливу на соціально-економічний розвиток регіонів та розробка рекомендацій щодо вдосконалення системи протидії податковим правопорушенням в умовах євроінтеграції.

Дослідження показало, що в регіонах з високою концентрацією аграрного бізнесу (Вінницька, Черкаська, Херсонська області) поширеними є схеми ухилення від сплати ПДВ через фіктивні експортні операції. У прикордонних регіонах (Закарпатська, Чернівецька, Львівська області)

значною проблемою залишається контрабанда та «сірий імпорт». У промислових регіонах (Дніпропетровська, Запорізька області) часто використовуються схеми мінімізації податкових зобов'язань через трансфертне ціноутворення [2].

Спостерігається суттєва регіональна диференціація рівня тіньової економіки – від 18% у західних областях до 42% у східних регіонах країни. Така нерівномірність пов'язана з різною галузевою структурою економіки регіонів, близькістю до кордонів, рівнем цифровізації податкових сервісів та ефективністю роботи місцевих податкових органів.

Ухилення від сплати податків має серйозні негативні наслідки як на загальнодержавному, так і на регіональному рівнях:

1. Економічні наслідки: недоотримання бюджетом податкових платежів, призупинення реалізації державних програм, невиплати заробітних плат працівникам бюджетної сфери, скорочення видатків з бюджету на соціальні цілі, порушення законів конкуренції, зниження інвестиційної привабливості країни, зростання рівня економічної злочинності та корупції, виведення значних обсягів капіталів за межі країни, зниження обсягів ВВП [3].

2. Соціальні наслідки: поглиблення соціальної нерівності, зниження рівня соціального захисту населення, формування негативного ставлення до податкової системи, зростання соціальної напруги в суспільстві.

3. Правові наслідки: зростання рівня латентності податкових правопорушень, формування правового нігілізму, зниження ефективності правоохоронної системи [3].

Євроінтеграційні процеси створюють як виклики, так і можливості для вдосконалення системи протидії ухиленню від оподаткування. З одного боку, відкритість економіки та спрощення міжнародної торгівлі можуть сприяти використанню транскордонних схем ухилення від сплати податків. З іншого боку, гармонізація податкового законодавства з нормами ЄС, впровадження міжнародних стандартів прозорості, обмін податковою інформацією створюють передумови для підвищення ефективності податкового адміністрування.

Досвід країн ЄС демонструє ефективність таких інструментів протидії ухиленню від оподаткування [4]: впровадження електронних систем адміністрування податків; розвиток системи автоматичного обміну податковою інформацією; застосування ризик-орієнтованого підходу в податковому контролі; посилення відповідальності за податкові правопорушення; розвиток податкової культури населення.

Для вдосконалення системи протидії ухиленню від оподаткування на загальнодержавному та регіональному рівнях доцільно запровадити такі заходи:

- Удосконалення нормативно-правової бази: гармонізація податкового законодавства з нормами ЄС, усунення колізій та прогалин у податковому законодавстві, посилення відповідальності за податкові правопорушення.

- Вдосконалення системи податкового адміністрування: розширення використання ризик-орієнтованого підходу в податковому контролі, впровадження електронних сервісів для платників податків, розвиток системи автоматизованого моніторингу ризиків, забезпечення їх транспарентності.

- Інституційні заходи: підвищення інституційної спроможності податкових органів, забезпечення ефективного податкового контролю, підвищення якості сервісного обслуговування платників податків, посилення співпраці між податковими органами різних регіонів, створення регіональних центрів моніторингу податкових ризиків [3].

- Використання міжнародного досвіду: використовуючи досвід уряду Польщі, ввести заборону господарської діяльності тих фізичних осіб, які раніше вчинили серйозний податковий злочин; використовуючи досвід США, посилити роль державних спеціальних служб у контролі за поширенням тіньової економіки в країні та їх взаємодію із державною структурою загалом.

- Підвищення податкової культури: розробка та впровадження загальнонаціональної програми формування належної податкової культури на державному рівні, створення відповідної інформаційної бази підприємств, організацій, установ і громадян України, які ухиляються від сплати податків, проведення інформаційно-роз'яснювальної роботи серед населення [5].

- Регіональні аспекти протидії ухиленню від оподаткування: створення регіональних центрів моніторингу податкових ризиків, які враховуватимуть специфіку економічної діяльності в конкретному регіоні; розробка регіональних програм протидії ухиленню від оподаткування з урахуванням специфіки економічної діяльності в регіоні; посилення координації діяльності податкових органів і органів місцевого самоврядування.

Ухилення від сплати податків залишається серйозною проблемою для економіки України, особливо в умовах євроінтеграційних процесів. Негативні наслідки цього явища проявляються як на загальнодержавному, так і на регіональному рівнях, призводячи до недоотримання бюджетами коштів, необхідних для фінансування соціальних програм та інфраструктурних проєктів.

Аналіз сучасних схем ухилення від оподаткування в Україні свідчить про їх різноманітність та адаптивність до змін у податковому законодавстві. При цьому спостерігається суттєва регіональна диференціація як рівня тіньової економіки, так і поширеності різних схем ухилення від оподаткування, що пов'язано з особливостями економічної структури регіонів.

Ефективна протидія ухиленню від оподаткування потребує комплексного підходу, який враховуватиме як загальнодержавні, так і регіональні аспекти цієї проблеми. Впровадження запропонованих заходів сприятиме збільшенню податкових надходжень, забезпеченню справедливої конкуренції та сталому соціально-економічному розвитку регіонів України в умовах євроінтеграції.

Список використаних джерел:

1. Дубровський В., Черкашин В. Порівняльний аналіз фіскального ефекту від застосування інструментів ухилення/уникнення оподаткування в Україні. Київ: Інститут соціально-економічної трансформації, 2022. 36 с.
2. Схеми ухилення від податків. *Rates.fm*. 2025. URL: <https://rates.fm/ua-uk/expert-opinion/shemi-uhilennya-vid-podatktiv/>
3. Ухилення від сплати податків та шляхи його подолання. НЛТУ України. 2023. URL: <https://nv.nltu.edu.ua/index.php/journal/article/view/887/903>
4. Тіньова економіка України. Як змінюється ситуація та чим це загрожує бізнесу. *360UA.news*. 2025. URL: <https://360ua.news/tinova-ekonomika-ukrayiny-yak-zminuyetsya-sytuaciya-ta-chym-cze-zagrozhuje-biznesu/>
5. Боротьба з ухиленням від оподаткування. НЛТУ України. 2023. URL: <https://nv.nltu.edu.ua/index.php/journal/article/view/887/903>

Mykola Skrypnyk, PhD in Economics, Senior Lecturer,
Bogdan Kochergan, student,
Chernivtsi Institute of Trade and Economics of SUTE, Chernivtsi

TAX EVASION: NATIONAL AND REGIONAL ASPECTS

The research examines the problem of tax evasion in Ukraine, analyzing both national and regional dimensions of this issue. The paper identifies the most common tax evasion schemes and their regional specifics depending on the economic structure of different regions. The author analyzes the economic, social, and legal consequences of tax evasion and proposes a comprehensive approach to combating tax evasion, including risk-oriented tax control, electronic services implementation, and establishing regional tax risk monitoring centers. The research emphasizes that effective counteraction to tax evasion requires considering both national and regional aspects of this problem in the context of European integration.

Олексій Малярчук, к.е.н., ст. викладач,
Чернівецький торговельно-економічний інститут ДТЕУ,
м. Чернівці

БЮДЖЕТНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИМ РОЗВИТКОМ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД У ВОЄННИЙ ТА ПОСТВОЄННИЙ ПЕРІОДИ

Актуальність дослідження питань бюджетного забезпечення управління соціально-економічним розвитком територіальних громад набуває особливого значення в умовах повномасштабної військової агресії проти України та її наслідків. Воєнні дії спричинили значні руйнування інфраструктури, порушення економічних зв'язків та зміну структури видатків місцевих бюджетів, що вимагає переосмислення підходів до формування та використання фінансових ресурсів територіальних громад як у воєнний час, так і в контексті майбутнього відновлення [1]. Важливості набуває проблема забезпечення фінансової спроможності територіальних громад в умовах зменшення податкових надходжень, необхідності фінансування заходів